

ไทยในสายตาสื่อลาว: ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์ ประชาชน (Pasaxon)¹

รุจน์ โกมลบุตร²

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ไทยในสายตาสื่อลาว: ศึกษากรณี หนังสือพิมพ์ ประชาชน (Pasaxon)” พัฒนามาจากงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: ศึกษากรณี หนังสือพิมพ์ “ประชาชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ประชาชน และ (2) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มากับทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ประชาชน

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ หนังสือพิมพ์ของ สปป.ลาว โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างคือ หนังสือพิมพ์ภาษาลาวที่มียอดจำหน่ายสูงที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ประชาชน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบหมุนเวียนหนังสือพิมพ์ ประชาชน ทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ฉบับ (จันทร์-ศุกร์) ตลอดปี พ.ศ. 2556 รวม 51 ฉบับ ทั้งนี้จะวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้คุณลักษณะ (character) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้คือร้อยละ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interviews) กับกลุ่มตัวอย่างบรรณาธิการ

¹ บทความนี้พัฒนามาจากงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: ศึกษากรณี หนังสือพิมพ์ “ประชาชน” สนับสนุนงบประมาณโดยคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2557.

² รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ (1) เพื่อศึกษาทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ *ประชาชน* สรุปได้ว่า รูปแบบที่นำเสนอเกี่ยวกับประเทศไทยมากที่สุดในเชิงพื้นที่คือ บทความ ตามด้วยข่าว และภาพข่าว หน้าที่นำเสนอถึงไทยมากที่สุดคือ หน้า 1 ในรูปแบบข่าว รองลงมาคือ หน้า 4 (หน้าสังคม) ในรูปแบบบทความ และหน้า 12 (หน้าข่าวต่างประเทศ) ในรูปแบบบทความ สำหรับแหล่งข่าวที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับไทยมากที่สุดคือ ผู้สื่อข่าวลาว รองลงมาคือข้าราชการลาว และเอกชนไทย ส่วนทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับไทยเป็นทิศทางบวกมากกว่า 4 ใน 5 ของเนื้อหาเกี่ยวกับไทยทั้งหมด

การศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ (2) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ *ประชาชน* สรุปได้ดังนี้

(1) การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับไทยในรูปแบบข่าว พาดหัวข่าว และบทความของหนังสือพิมพ์ *ประชาชน* มีการนำเสนอในทิศทางบวกมากกว่า 4 ใน 5 ส่วนของพื้นที่การนำเสนอเรื่องไทย ส่วนภาพข่าวและรูปแบบอื่นๆ นำเสนอในทิศทางบวกเพียงทิศทางเดียว โดยไม่ปรากฏทิศทางกลางและทิศทางลบ

(2) *ประชาชน* นำเสนอเรื่องไทยในทิศทางบวกไว้ในทุกๆ หน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะหน้า 1 ซึ่งนำเสนอในทิศทางบวกมากที่สุดในการบรรดาหน้าต่างๆ ส่วนทิศทางลบที่นำเสนอไว้ร้อยละ 7.68 นั้นปรากฏมากที่สุดในหน้า 12 ซึ่งเป็นหน้าต่างประเทศ

(3) แหล่งข่าวในข่าว และพาดหัวข่าวที่นำเสนอเรื่องไทยมากที่สุดคือ ผู้สื่อข่าวลาว ซึ่งมีทิศทางการนำเสนอไปในทางบวกมากกว่า 4 ใน 5 ส่วน และนำเสนอไทยในบทบาทพันธมิตรในด้านสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง

(4) นโยบายของหนังสือพิมพ์ *ประชาชน* คือ ดำเนินการภายใต้นโยบายของรัฐบาล คือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการไม่แทรกแซงกิจการภายใน

ผลการศึกษาคั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การนำเสนอเรื่องไทยในทิศทางบวก เป็นส่วนใหญ่นั้น มาจากนโยบายของรัฐบาลที่กำกับ *ประชาชน* ให้เป็นกระบอกเสียงของรัฐ อย่างไรก็ตามความรู้สึกที่แท้จริงของคนลาวที่มีต่อไทยอาจไม่ได้เป็นไปตามการนำเสนอของ ประชาชน เพราะความขัดแย้งต่างๆ ที่ฝังรากไว้ เช่น การสู้รบจากข้อพิพาทดินแดนกรณีบ้านร่มเกล้า (ปี 2531) หรือการที่ไทยมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจมากต่อลาว ฯลฯ ทำให้คนลาวอาจไม่ได้ไว้วางใจคนไทยมากนัก ข้อเสนอแนะคือ ไทยในฐานะเพื่อนบ้านของลาวควรมีการปรับตัวเพื่อทำให้คนลาวไว้วางใจ เช่น สื่อสารเรื่องลาวในฐานะพันธมิตรที่เท่าเทียมกัน

Abstract

The article titled “Thailand as Seen by the Laos Press: A Case Study of the *Pasaxon* Newspaper”, drawing on the research project “A Presentation of Content Related to Thailand Appeared in Newspaper of Lao PDR: A Case Study of the *Pasaxon* Newspaper”, has two objectives: (1) to study a direction in content presentation related to Thailand as appeared in the *Pasaxon*, and (2) to study a relation between sources and presentation's direction related to Thailand as appeared in *Pasaxon*.

Population of the study is a Laos newspaper with the highest circulation which is the *Pasaxon* Newspaper, which is owned by the government of Lao PDR. The study applies a content analysis which is a quantitative approach. Data collection was done through a random sampling by weekly rotating of *Pasaxon*. During a period of 2013, one issue of *Pasaxon* was collected weekly (Monday to Friday), with a total number of 51 issues. The content analysis uses character as a unit of analysis and percentiles concept for statistics. Additionally, the study applies a qualitative method of in-depth interviews.

In the framework of the objective (1) to study a direction in content presentation related to Thailand as appeared in *Pasaxon*, it is concluded that the presentation style related to Thailand used the most is to first present article, then followed by news and photos. The front page is used the most to present news, and the next is the fourth page (social news) with articles, and the last is the twelfth page (international news) also with articles. In relation to news sources, the Laos journalists are the most providing news related to Thailand, followed by Laos officials and Thai private sectors. Direction in presenting content related to Thailand is positive more than four-fifth of the whole contents related to Thailand.

In light of the objective (2) to study a relation between sources and presentation's direction related to Thailand as appeared in *Pasaxon*, the conclusions are as follows:

(1) Presentation of contents related to Thailand in the forms of news, headline and article of *Pasaxon* is presented in a positive direction in four-fifth of entire spaces having contents related to Thailand. For news photos and other formats of presentation are presented only in a positive, not neutral or negative, direction.

(2) *Pasaxon* has positively presented contents related to Thailand on every page. Specifically, the front page is the most presenting contents in a positive direction. However, with regards to a negative direction, which is 7.68%, appears the most on the twelfth page which is international news.

(3) Laos journalists are the sources in news and headlines who present contents related to Thailand the most and with a positive

direction with more than four-fifth. The contents are about Thailand as an alliance in social, cultural, economical and political partnership.

(4) *Pasaxon's* policy is to follow the government's policy in maintaining international relations and not intervening domestic affairs.

Findings of the study suggest that the positive direction in presenting contents related to Thailand is regulated by the government's policy in having *Pasaxon* as the voice of the government. However, a genuine feeling of the Laotians towards the Thais may not be in the same way as guided by *Pasaxon* because of rooted conflicts such as a territory dispute concerning Ban Rom Klao (1988) or Thailand's influences over Laos's economy, etc. This may have caused the Laotians relatively distrust the Thais. Recommendation for Thailand as a neighboring country should adjust to gain trust from Laotians such as presenting news contents about Laos as an equal alliance.

1. ทำไมควรรู้ว่าไทยในสายตาของสื่อลาวเป็นอย่างไร

ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้เข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community หรือ AC) เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ที่ผ่านมา ภายใต้ความร่วมมือร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนนั้น "สัมพันธ์ภาพ" ที่ดีต่อกันของประเทศสมาชิกดูจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาประเทศสมาชิกให้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้คำขวัญ "One Vision, One Identity, One Community" นั้นหมายความว่า นอกจากความพร้อมทางด้านกายภาพ และกฎระเบียบต่างๆ แล้ว ความรู้สึก และทัศนคติที่ดีต่อกันจะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการเกาะเกี่ยวชาวอาเซียน เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ การทำหน้าที่ของสื่อในการนำเสนอเนื้อหาของประเทศสมาชิกให้กับชาวอาเซียนได้รับทราบ

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาหนังสือพิมพ์ *ปะชาชน (Pasaxon)* (ต่อไปนี้จะเรียกว่า *ปะชาชน*) ซึ่งเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ชั้นนำที่อยู่ภายใต้การกำกับของ